

Vaikų profilaktinis skiepų kalendorius

Lietuvoje pagal Vaikų profilaktinių skiepimų kalendoriuje nustatytus terminus vaikai gydymo įstaigose yra nemokamai skiepijami nuo šių užkrečiamųjų ligų: tuberkuliozės, hepatito B, kokliušo, difterijos, stabligės, B tipo Haemophilus influenza infekcijos, poliomielite, tymų, epideminio parotito, raudonukės, pneumokokinės infekcijos, žmogaus papilomos viruso, rotaviruso, B tipo meningokoko. Už šiuos skiepus iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų sumoka ligonių kasos

Vakcina yra laikoma saugiausia ir patikimiausia apsauga nuo gyvybei pavojingų užkrečiamųjų ligų (infekcijų). Taip apsaugomas ne tik kiekvienas žmogus, tačiau ir sukuriama saugi aplinka visuomenei. Skiepai – tai geriausias ir saugiausias būdas apsaugoti savo kūdikį nuo įvairių užkrečiamųjų ligų. Kūdikį paskiepijus, vakcina skatina jo organizmą gaminti antikūnus. Antikūnai – tai natūrali organizmo apsauga nuo infekcinių ligų. Skiepai padeda organizmui pasiruošti kovai su infekcija, jeigu vaikas ja užsikrėstų.

Kas gresia, jei vaikai nebus paskiepyti?

Imuninė sistema kūdikį saugo nuo aplinkoje esančių bakterijų ir virusų. Su šia apsauga vaiko organizmas susidoroja su tūkstančiais mikrobu, kurių galima rasti ant odos, nosyje, žarnyne ir gerklėje. Todėl per pirmuosius dvejus gyvenimo metus skiriamos vakcinos nedidelis kiekis. Neskiepyti vaikai, ypač kūdikiai, gali sunkiai susirgti infekcinėmis ligomis. Labai svarbu neužmiršti, kad buvo galima apsaugoti Jūsų vaiko sveikatą ir išvengti ligų ar jų komplikacijų pasiskiepijus. Kūdikius būtina paskiepyti kiek įmanoma anksčiau, kad išsivystytų visa apsauga, reikia skiepytis keletą kartų ir pabaigti skiepų kursą (pagal skiepų kalendorių).

Kokios galimos šalutinės skiepų reakcijos?

Kiekvienos vakcinos apraše visada nurodomos galimos nepageidaujamos reakcijos. Dažniausiai tai vietinės reakcijos – patinimas, paraudimas, sukietėjimas dūrio vietoje. Bendro pobūdžio reakcijos – pakilus temperatūra, galvos skausmas, bėrimas ir kt. Prieš kiekvieną skiepą pasitarkite su savo šeimos gydytoju apie galimas šalutines reakcijas.

Kada vaikai neskiepijami?

Neskiepijama retais atvejais, pavyzdžiui, dėl sunkių ligų ar nusilpusios imuninės sistemos. Tačiau apie tai tėvus ar globėjus turi informuoti gydytojas. Jei vaikas laiku nepaskiepijamas, jam sudaromas individualus skiepimų kalendorius pagal indikacijas, nurodytas vaistinių preparatų charakteristikų santraukose.

Prieš kiekvieną vaiko skiepimą tėvai arba globėjai turi būti informuojami apie vakcinų skyrimo tvarką, galimas nepageidaujamas reakcijas į skiepą, o dėl informacijos gavimo bei sutikimo skiepyti būtina pasirašyti vaiko sveikatos raidos istorijoje.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKŲ PROFILAKTINIŲ SKIEPIJIMŲ KALENDORIUS

	Iki 24 val.	2-3 paros	1 mėn.	2 mėn.	3 mėn.	4 mėn.	5 mėn.	6 mėn.	12-15 mėn.	15-16 mėn.	18 mėn.	6-7 metai	11 metų	15-16 metų
1. Tuberkuliozės vakcina		BCG												
2. Hepatito B vakcina	HepB*		HepB			HepB								
3. Kokliušo, difterijos, stabligės vakcina				DTaP	DTaP			DTaP				DTaP	DTaP	Tdap
4. B tipo <i>Haemophilus influenzae</i> infekcijos vakcina				Hib	Hib			Hib				Hib		
5. Poliomieliito vakcina				IPV	IPV			IPV				IPV	IPV	
6. Pneumokokinės infekcijos vakcina				PCV	PCV			PCV**						
7. Tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina							MMR**			MMR				
8. Žmogaus papilomos viruso infekcijos vakcina													HPV1 HPV2***	
9. B tipo meningokokinės infekcijos vakcina				MenB			MenB			MenB**				
10. Rotavirusinės infekcijos vakcina				RV	RV			RV****						

1. Tuberkuliozė - Tuberkuliozė (TB) – tai infekcinė liga, kurią sukelia tuberkuliozės mikobakterija, perduodama lašeline būdu. Pagrindinis TB šaltinis yra žmogus, sergantis atvira plaučių TB. Infekcija dažniausiai pažeidžia plaučius, bet taip pat gali pažeisti ir kitus žmogaus organus ar audinius: smegenis, inkstus, kaulus ir stuburą. Negydomas TB sergantis žmogus gali mirti.
2. Hepatitas B - Virusinis hepatitas B (toliau – VHB) – tai hepatito B viruso sukeltas kepenų uždegimas. Virusinis hepatitas B – užkrečiamoji (arba infekcinė) liga. Šios ligos sukėlėjas – hepatito B virusas pažeidžia kepenis, sukeldamas uždegimą, kuris gali pereiti į kepenų cirozę ir pirminį kepenų vėžį.
3. Difterija - Difteriją sukelia difterijos lazdelė (*Corynebacterium diphtheriae* ir *Corynebacterium ulcerans*). Tai mikroorganizmas, ypatingas tuo, kad į aplinką išskiria stiprų nuodą (toksiną), kuris ir sukelia visus difterijai būdingus ligos požymius bei pažeidžia įvairius organus, taip sukeldamas įvairias ligos komplikacijas.
4. Stabligė - stabligės sukėlėjas, į žmogaus organizmą patekęs per burną, ligos nesukelia. Grėsmė susirgti kyla tada, kai stabligės sukėlėjas ar jo sporos patenka į žaizdą, ypač – į dirvožemiu užterštas galias durtines žaizdas. Pavoingos yra bet kokios žaizdos, kurios gali atsirasti dėl stiprių nudegimų. Kartais stabligė pasireiškia po sunkiai nušalus galūnes, nusiplikius.
5. Kokliušas - plinta oro lašiniu būdu, t. y. kai sveikas imlus žmogus įkvepia greta esančio infekcijos šaltinio išskirtų kokliušo lazdelių. Kokliušo lazdelės išsiskiria su mažiausiais seilių lašeliais ligoniui kalbant, čiaudint, ypač – kosint. Kokliūsu serga įvairaus amžiaus vaikai.
6. Poliomielitas - tai ūmi virusinė infekcija, tipiškais atvejais pasireiškianti dvibange ligos eiga ir ūmiu vangiu raumenų paralyžiumi. Infekcijos šaltinis – tik žmogus,

dažniausiai – užsikrėtę asmenys be klinikinės simptomatikos. Pagrindinis plitimo būdas – fekalinis oralinis. Užsikrečiama per maistą, vandenį, nešvarias rankas.

7. Tymai - tai ūmi, itin užkrečiama virusinė infekcija, plintanti oro lašeliniu būdu ir pasireiškianti karščiavimu, bėrimu ir kvėpavimo takų bei akių junginės uždegimu.
8. Raudoniukė - tai ūmi virusinė infekcija, pasireiškianti karščiavimu, makulopapuliniu bėrimu bei limfmazgių reakcija. Vaikams raudonukė – visiškai nesunki liga: visi klinikiniai simptomai lengvi, liga greitai praeina, komplikacijos itin retos.
9. Epideminis parotitas (kiaulytė) - tai ūmi virusinė infekcija, pažeidžianti seilių liaukas, smegenų dangalus, kasą, lyties liaukas. Žmogus yra vienintelis epideminio parotito viruso šaltinis. Iš ligonio virusas išsiskiria lašeliniu būdu per orą. Sveiki, imlūs asmenys užsikrečia būdami vienoje patalpoje su ligoniu.
10. B tipo Haemophilus influenzae infekcija - ji sukelia bakteremiją (bakterijų buvimą kraujyje), gyvybei pavojingą epiglotitą (antgerkliaus uždegimą), plaučių uždegimą ir meningitą (smegenis gaubiančių dangalų uždegimą). Tai mažų vaikų liga, kuria dažniausiai serga vaikai iki 5 metų amžiaus.
11. Pneumokokinė infekcija - tai ūmi bakterinė infekcija, galinti sukelti įvairias ligas: plaučių uždegimą, meningitą, anginos, endokardito (vidiniame širdies sluoksnyje (endokarde) arba širdies vožtuvuose esančio bakterijų ar grybelių židinio sukelta liga) bei kitų ligų priežastis – tai priklauso nuo infekcinio proceso lokalizacijos.

Greta valstybės finansuojamų vakcinų Lietuvoje, kaip ir daugumoje pasaulio šalių, yra vakcinų, kurių valstybė finansuoti neišgali. Dabar tėveliai gali rinktis ir mokamai paskiepyti vaikus nuo vėjaraupių, meningokokinės infekcijos, rotavirusinės infekcijos, gripo, erkinio encefalito ir kt. Šios ligos yra ganėtinai sunkios, galinčios sukelti komplikacijas, sunkius liekamuosius reiškinius.

Parengta pagal užkrečiamųjų lygų ir AIDS centro parengtą medžiagą, visuomenės sveikatos specialistė, Simona Gelžinienė